

RC Monitor

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK VI., ČÍSLO 6

26. březen 2009

neprodejné

Z OBSAHU

List papeže biskupům, str. 4
Bod obratu v kauze Pia XII.?, str. 8
Darwinismus dnes, str. 10

Tradice Otců

Z výkladu svatého
biskupa Augustina
na Janovo evangelium
[354–430]

Pán krátce říká: *Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života.* Těmito slovy jednak něco přislíbil, jednak něco přikázal. Čiňme tedy, co přikázal, a nedomáhejme se nestoudně toho, co slíbil. Mohl by nám totiž při svém soudu říci: „Učinil jsi snad, co jsem přikázal, že se domáháš toho, co jsem slibil?“ Nuže, cos vlastně přikázal, náš Pane Bože? „Následuj mě,“ zní odpověď. Žádal jsi radu pro život. Pro jaký jiný život, než ten, o němž bylo řečeno: *U tebe je pramen života.*

Jednejme tedy neprodleně a následujme Pána! Rozvažme si pouta, která nám brání ho následovat. Kdo si však dovede rozvázat takové uzly, pokud mu nepomůže ten, o němž je řečeno: *tys moje pouta rozvázal* a o němž se v jiném žalmu praví: *Pán to je, kdo vězňům vrací volnost, Pán, jenž pozdvihuje ponížené.*

A za kým půjdou ti, jimž byla uvolněna pouta, takže se mohou znovu napřímit, ne-li za světlem, z něhož zaznívá hlas: *Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě.* Neboť Pán vrací slepým zrak. Právě tedy prohlédáme, protože máme léčivou mast víry. I my jsme se z Adama narodili slepi a potřebujeme, aby nám Ježíš vrátil zrak. [...] *Pán však řekl: Já jsem cesta a pravda a život.*

Plně se nasytíme pravdou, až ji uvidíme tváří v tvář. Neboť i to nám bylo slíbeno. Vždyť kdo by si troufal doufat v něco, co by nám Bůh ve své lásce neslíbil a nedal?

Papež není sám

Útoky médií budou patrně pokračovat

Ještě neutichl rozruch kolem sně-
tí exkomunikace z biskupů svěcených
mons. Lefebvrem, a už se rozběhla další
protipapežská kampaň. Benedikt XVI.,
zjistil *Spiegel*, publikoval článek ve sborníku,
vydaném v roce 1998 rakouským
vydavatelstvím *Aula*, jež je označováno
za pravicově extrémistické.

Článek byl přitom psán už v roce 1995
pro katolický dvouměsíčník *Communio*,
kde také vyšel. Jmenuje se „Svoboda
a pravda“ a vymezuje se kriticky ke komu-
nismu a nacismu, o nichž říká, že jsou to
dva největší otrokářské systémy novodo-
bých dějin. *Spiegel* tvrdí, že tehdejší kar-
dinálův aparát dal k otisknutí ve sborníku
souhlas. Později byl publikován i v Rat-
zingerově knize statí „Věra – pravda – tole-
rance. Křesťanství a světová náboženství“.

Myslím, že člověk nemusí být cho-
robně podezřívavý, aby tu viděl souvislost
a čekal pokračování v podobném duchu.

Asi nejadekvátnější reakcí je soli-
darita s papežem. Tak např. v polovině
března pořádala Papežská rada pro spo-
lečenskou komunikaci seminář, jehož
se zúčastnilo na 70 biskupů. Ti zaslali
kardinálu státnímu sekretáři dopis, kde
se s papežem solidarizují. Státní sekretář
kardinál Tarcisio Bertone reagoval slovy:

„Papež v této chvíli není sám; cítí pod-
poru ze strany biskupů navzdory kyse-
lým projevům některých jiných biskupů
a také některých novinářů.“

I my máme možnost projevit pape-
ži solidaritu mnoha způsoby, především
modlitbou. Také se můžeme připojit k so-
lidarizačnímu prohlášení uveřejněnému
na serveru „Christianofobie v Evropě“. Za
prvních několik dní je podpořilo téměř
20.000 lidí ze střední Evropy, z toho přes tři
čtvrtiny laiků. Signatáři se „ohrazují proti
mediálnímu útokům vůči papeži, které jsou
nevhodné, nepravdivé a nedůstojné“.

Další možnost Vám nabízíme v tom-
to čísle: pohlednici pro Svatého otce, kte-
rou můžete podepsat a odeslat.

Zejména by se měla naše solidarita pro-
jevit při papežské návštěvě, plánované na
konec září. Papež Benedikt XVI. má svou
osobní historii: nebyl jen výraznou kuriál-
ní postavou minulého pontifikátu, ale také,
ještě dříve, vysokoškolským pedagogem,
který se – navzdory módě v Německu pa-
nující – vždy solidarizoval se zeměmi za
železnou oponou neblahé paměti. Nyní
je pro nás všechny papežem z Boží milos-
ti. A tato milost ho nepochybně provede
i současnými mediálními útoky.

Michaela Freiová

Foto: www.images.publicradio.org

ZPRÁVY

Zakáže EU křesťanské symboly ve veřejných budovách?

EU připravuje návrh zákona, který umožňuje ateistům protestovat proti vystavování křížů. Tak by mohly z veřejných budov zmizet všechny křesťanské symboly. Týkalo by se to nemocnic, hotelů, vězení a prostor dobročinných zařízení. Simon Calvert z britského evangelikál-

ního „Křesťanského institutu“ prohlásil, že zákon by otevřel Pandořinu skříňku. Z hotelů by měly zmizet Bible, z vánočních trhů jesličky.

O návrhu zákona se má hlasovat ještě letos.

Kathnet

Foto: www.moltenthought.com

Kardinál Pell: sekularismus se stává totalitářským

Arcibiskup Sydney prohlásil, že liberalismus začíná získávat silně totalitářské tendence. Řekl to na oxfordské konferenci „Různé formy netolerance – náboženské a sekulární“.

Jako první příklad uvedl prohomosexuální útoky na náboženské skupiny a jednotlivce, kteří podpořili kalifornský ústavní dodatek o definici manželství. Jako druhý příklad uvedl reakci skupin pro lidská práva na tzv. netoleranci islámu.

„Někteří sekularisté se snaží vytlačit křesťanství nejen z veřejného prostoru, ale i ze vzdělávacích, zdravotnických a sociálních služeb,“ řekl kardinál. Dodal, že v Austrálii vyvolal potratový zákon „vlnu zesměšňování proti námitce svědomí“.

Kardinál Pell prohlásil, že je třeba prohloubit veřejné chápání povahy náboženské svobody. Odvolal se na Všeobecnou deklaraci lidských práv. Řekl, že nové trendy ve využívání antidiskriminačních zákonů se snaží omezit výjimky pro církevní instituce i pro námitku svědomí jednotlivců.

„Křesťané musí,“ vysvětlil kardinál, „znovu ukázat, že jsou zde lepší cesty, jak budovat dobrou společnost: cesty, jež respektují svobodu, posilují jednotlivce a transformují komunity.“

„Sekulární i náboženské netolerance je dnes třeba čelit vytrvale a veřejně,“ uzavřel kardinál. Věřící musí čelit malé menšině, jež má nadproporční vliv v médiích.

Zenit

OBSE o diskriminaci křesťanů

Byro OBSE pro demokratické instituce a lidská práva se sídlem ve Varšavě sešlo na 4. března 50 expertů, aby se zabývali netolerancí vůči křesťanům a jejich diskriminací. Zasedání předsedal dr. Mario Mauro, viceprezident evropského parlamentu.

Bylo konstatováno, že netolerance vůči křesťanům narůstá i v zemích s dlouhou demokratickou tradicí. Setkání se soustředilo na různé aspekty netolerance a diskriminace vůči křesťanům, včetně útoků proti osobám a bohoslužebným místům, i na restrikce práva na svobodu náboženství a přesvědčení.

Mluvílo se též o „zkresleném líčení křesťanské identity v médiích a politické diskusi, jež vede k nepochopení a předsudkům“.

Gudrun Kuglerová, tajemnice organizace „Evropa pro Krista“, řekla, že předsudky proti křesťanům se staly posledním společensky přijímaným předsudkem v Evropě.

Kathnet

Američtí biskupové proti rozhodnutí prezidenta

Dne 9. března 2009 reagoval kardinál Justin Rigeli, předseda „komise pro život“ americké biskupské konference, na rozhodnutí prezidenta Obamy povolit federální financování výzkumu embryonálních kmenových buněk. Řekl mimo jiné, že toto prezidentovo rozhodnutí je „smutným vítězstvím politiky nad vědou a etikou“; ignoruje také skutečnost, že mravně nezávadné prostředky k výzkumu dospělých kmenových buněk i léčení jsou už po ruce a potřebují větší podporu.

Biskupská konference už předem varovala prezidenta před tímto krokem. Argumentovala jednak tím, že lze dnes dospělé buňky přeprogramovat tak, aby měly stejné vlastnosti jako buňky embryonální a proto výzkum na embryích ztrácí význam. Dále se ukazuje, že dospělé buňky a buňky z pupěčnicku jsou velmi přizpůsobivé a stále více se užívají k ovlivnění vážných nemocí a k obnově poškozených orgánů.

Zenit

ZPRÁVY

Téměř 50 tisíc podpisů petice za právo na život

Občanské sdružení Hnutí Pro život ČR předalo tajemníkovi prezidenta republiky Ladislavu Jaklovi petici požadující obnovu ústavního práva na život.

Vznik petice je občanskou iniciativou významné skupiny lidí, kteří dlouhodobě pracují na změnách legislativy ve prospěch ochrany lidského života. Pod petici varující před nebezpečím uzákonění eutanazie a požadující obnovu ústavního práva na život se během tří měsíců připojilo 48 686 občanů. Prezident Hnutí Pro život ČR Radim Ucháč k předání uvedl: „Věříme, že pan prezident Václav Klaus nalezne způsob, jak pomoci obnovit v České republice právo na život každého z nás, o které jsme přišli v souvislosti se vstupem do EU.“ Tajemník prezidenta republiky Ladislav Jakl označil iniciativu za nepřehlédnutelný projev názoru v české veřejnosti reálně existujícího a slyši-

telného a přislíbil, že obsah petice bude tlumočit panu prezidentovi.

V petici Hnutí Pro život ČR upozorňuje, že ústava od roku 2002 umožňuje legalizovat zabíjení kohokoli pouhým zákonem – stačí k tomu prostá většina v parlamentu. V souvislosti s jednostrannou propagandou směřující k prosazení eutanazie do našeho právního řádu vidí Hnutí Pro život ČR jako naprosto reálné, že pokud právo na život nebude garantováno ústavou, může postupně dojít k legalizaci zabíjení narozených postižených dětí na žádost rodičů, k zabíjení psychicky nemocných pacientů neschopných se vyjádřit a dalších skupin. Petici při vzniku zaštilili na tiskové konferenci v Poslanecké sněmovně Marek Benda (ODS), předseda ústavně právního výboru, a poslankyně Anna Čurdová (ČSSD).

HPŽ ČR

Papež navštíví Kamerún a Angolu

Od 17. do 23. března bude papež pobývat na návštěvě v Kamerúnu a v Angole. K této příležitosti uveřejnil Vatikán statistiku o Církvi v těchto afrických zemích.

Kamerún má 18,160.000 obyvatel, z toho 4,842.000 katolíků (26,7%). Působí zde 31 biskupů, 1.847 kněží, 2.478 řeholníků a 18.722 katechetů. 1.530 katolických škol navštěvuje 410.964 studentů. Církve vede 28 nemocnic, 235 klinik, 11 domovů pro staré a postižené, 15 sirotčinců a jeslí, 40 center pro rodinu a ochranu života, 23 vzdělávacích a reha-

bilitačních center a více než 30 dalších institucí.

V Angole žije 15,473.000 lidí, z toho 8,600.000 katolíků (55,6%). Působí tu 27 biskupů, 794 kněží, 2.976 řeholníků a téměř 31.000 katechetů. Je zde 481 katolických škol se 226.798 studenty, 23 katolických nemocnic a 269 klinik, 16 domovů pro staré a postižené, 45 sirotčinců a jeslí, 37 center pro rodinu a život, 28 vzdělávacích a rehabilitačních center a 41 dalších institucí.

VIS

Další kněží zavraždění v Africe

Během posledních deseti dnů byli v Africe zavražděni tři katoličtí kněží. Dva v Jihoafrické republice a jeden v Burundi. Nejmladší z nich 33letý O. Daniel Matse-la Mahula, kterému se 27. února v městě Bloemhof stali osudní tři stopaři, kterým zastavil při cestě autem domů. Další kněz O. Lionel Sham, známý svou charitativní činností v arcidiecézi Johannesburg, byl nalezen mrtve ve svém domě 7. března. V Burundském městě Karuza byl zavražděn

O. Révocata Gahimbare, jenž bránil klášter sester, který přišli vykrást čtyři lupiči.

Arcibiskup Johannesburgu mons. Buti Tlhagale přiznává, že napadání kněží, bohužel, není ojedinělé. Paradoxně je to právě charitativní činnost duchovních, kterou se vystavují nebezpečí. Lupiči se totiž domnívají, že když Církve pomáhá, musí mít plno peněz, a mohou také počítat se shovívavostí tamějších úřadů.

Ra Vat

Korejský primas pro Severní Koreu

Dne 16. února zemřel někdejší korejský primas kardinál Stephen Kim Sou-Hwan, který byl také apoštolským administrátorem Fenjanu. Celý život se snažil posílit vazby se Severní Koreou a posílat tam kněze. Pět seminaristů z diecéze Fenjan nyní navštěvuje katolickou univerzitu v jihokorejském Incheonu a mají se stát kněžími pro Severní Koreu.

Smrt kardinála Kima vyvolala vlnu emocí a zbožnosti. Jeho posledním gestem bylo odevzdání vlastních očí k transplantaci.

Asia News

Vychází Guardiniho kniha o umění

V nakladatelství Triáda vychází kniha Romana Guardiniho s názvem *O podstatě uměleckého díla*. Dílo vychází ve spolupráci s Centrem teologie a umění při Katolické teologické fakultě UK. V souvislosti s edicí se v Praze ve dnech 10. a 12. 3. konala dvě setkání věnovaná autorovi.

ČBK

17 11

INICIATIVA 17-11

besedy o sociální nauce církve
a sociálním rozměru křesťanství

„Už nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě.
Otče svatý, zachovej je ve svém jménu ...“
Jan 17,11

Program na II. čtvrtletí 2009
téma: BIOETIKA

st 1. 4. Mgr. Marek Orko Vácha, PhD.
st 6. 5. Doc. MUDr. Petr Hach, CSc.
út 9. 6. MUDr. Marie Svatošová

Besedy se konají celý rok 2009
vždy první středu v měsíci
v 19 hodin v Divadle Miriam
(Ke Strašnické 10, Praha 10).

Vstup volný.

Pořádá ŘK farnost Praha-Strašnice
a Karmelitánské nakladatelství.
e-mail: iniciativa1711@centrum.cz

LIST PAPEŽE

Foto: img.slate.com

List Benedikta XVI. biskupům katolické církve

ohledně zrušení exkomunikace čtyř biskupů vysvěcených arcibiskupem Lefebvrem

Dne 12. 3. 2009 byl ve Vatikánu zveřejněn list papeže Benedikta XVI. biskupům katolické církve, v němž papež vysvětluje svoje pohnutky, které ho vedly k rozhodnutí zrušit exkomunikaci čtyř lefebvrstických biskupů.

Draží spolubratři v biskupské službě!
Zrušení exkomunikace čtyř biskupů, vysvěcených v roce 1988 arcibiskupem Lefebvrem bez pověření Apoštolského stolce, vyvolalo z mnoha důvodů uvnitř i mimo katolickou církev tak živou diskusi, jaká již nebyla delší dobu zaznamenána. Mnozí biskupové byli zaskočeni událostí, která se projevila jako nečekaně složitá pro pozitivní včlenění do záležitostí a úkolů současné Církve. I když mnozí biskupové a věřící byli v zásadě ochotni hodnotit krok papeže ke smíření pozi-

tivně, otázka, zda podobné gesto skutečně reaguje na naléhavé problémy života z víry v současné době, se přesto objevila. Některé skupiny naopak otevřeně obviňovaly papeže z toho, že se chce vrátit zpět před koncil. Rozpoutala se vlna silných protestů, které odhalily rány, jež se netýkají jen dané situace. Obracím se tedy k vám, draží spolubratři, se slovy, jež mají objasnit a pomoci pochopit úmysly, které k tomuto kroku vedly mě i kompetentní úřady Apoštolského stolce. Doufám, že tím přispěji ke zklidnění situace v Církvi.

Vstřícné gesto milosrdenství bylo špatně pochopeno

Nepředpokládanou a nešťastnou skutečností pro mě bylo to, že kauza okolo biskupa Williamsona zastínila zrušení exkomunikace. Vstřícné gesto milosrdenství vůči čtyřem biskupům, vysvěceným platně, avšak nedovoleně, bylo najednou pochopeno zcela jinak, jako by popíralo smíření mezi křesťany a židy, a tedy odvolávalo to, co v této oblasti koncil předložil pro směřování Církve. Nabídka ke smíření s církevní skupinou se tak změnila v opak: zdánlivý odklon od všech kroků smíření mezi křesťany a židy, které byly od koncilu učiněny. Účast na těchto krocích a jejich podpora byly od počátku předmětem mé vlastní teologické práce.

LIST PAPEŽE

Mohu jen hluboce litovat toho, že došlo k záměně těchto dvou opačných procesů, která na čas narušila pokoj mezi křesťany a židy a také uvnitř Církve. Dozvěděl jsem se, že pozorným sledováním informací na internetu by bylo možné rozpoznat problém včas. Beru si z toho poučení, že by v budoucnosti měl Apoštolský stolec věnovat tomuto zdroji informací větší pozornost. Bylo mi líto, že také katolíci, kteří by v zásadě mohli lépe znát pravý stav věci, mi dávali najevo až zarážející nevráživost. Proto velice děkuji židovským přátelům, kteří pohotově přispěli k tomu, aby nedorozumění bylo odstraněno a obnovila se atmosféra přátelství a důvěry, která tak jako v době Jana Pavla II. panovala i během celého období mého pontifikátu a díky Bohu pokračuje i nadále. Dále mě upřímně zarmoutila skutečnost, že význam a limity opatření ze dne 21. ledna 2009 nebyly dostatečně objasněny v okamžiku zveřejnění. Exkomunikace se týká osob, nikoliv institucí. Biskupské svěcení bez pověření papeže představuje nebezpečí schizmatu, protože zpochybňuje jednotu biskupského sboru s papežem. Církev proto musí reagovat nejprůběžnějším trestem, exkomunikací, aby tak vedla potrestané osoby k pokání a návratu k jednotě. Dvacet let po nedovoleném svěcení tohoto cíle bohužel ještě nebylo dosaženo. Zrušení exkomunikace má stejný záměr, ke kterému slouží trest: pozvat čtyři biskupy ještě jednou k návratu. Toto gesto bylo možné poté, co uznali roli papeže a jeho pastýřskou moc, i když s jistými výhradami co do poslušnosti vůči jeho autoritě v otázkách víry a vůči koncilu. Tímto se vracím k rozdílu mezi osobou a institucí. Zrušení exkomunikace bylo opatřením v rámci církevní kázně: osoby byly zbaveny zátěže ve svědomí, která vyplývá z nejtěžšího církevního trestu. Tuto disciplinární rovinu je potřeba rozlišovat od roviny naukové. Skutečnost, že Bratrstvo sv. Pia X. nemá v církvi kanonické postavení, je záležitostí nauky, nikoli disciplíny. Dokud Bratrstvu toto kanonické postavení schází, ani jeho služebníci nevykonávají v Církvi legitimní služby. Je tedy potřeba rozlišovat mezi úrovní disciplinární, která se týká samotných osob, a úrovní naukovou, v níž hrají roli služba

a instituce. Takže ještě jednou opakují: pokud nejsou vyjasněny otázky nauky, nemá Bratrstvo v Církvi žádné kanonické postavení a její služebníci – i když byli zbaveni církevního trestu – v ní nevykonávají legitimně žádnou službu.

Všichni, kdo věří v Boha, musí společně hledat pokoj, pokoušet se o vzájemné sblížení a navzdory odlišným představám o Bohu tak společně směřovat k prameni světla.

Budte stále připraveni obhájit důvody vaší naděje

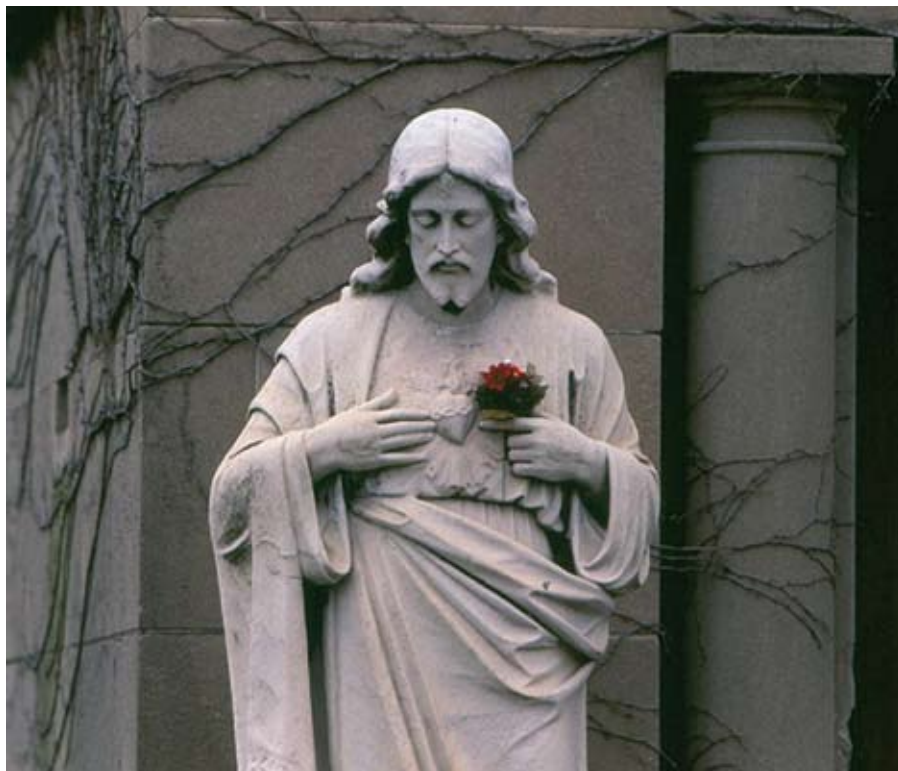
Na základě této situace mám v úmyslu Papežskou komisi „*Ecclesia Dei*“, která je od roku 1988 institucí zodpovědnou za ta společenství a osoby, které patří k Bratrstvu sv. Pia X. nebo podobným uskupením a chtějí se vrátit do plného společenství s papežem, spojit v budoucnu s Kongregací pro nauku víry. Objasní se tím, že problémy, které nyní přicházejí na řadu, jsou z podstaty naukové povahy a týkají se především přijetí II. vatikánského koncilu a pokoncilního magisteria papežů. Související instituce (zejména pravidelné střední shromáždění kardinálů a plenární zasedání, které se koná jednou za rok nebo každé dva roky), se kterými kongregace řeší aktuální otázky, zaručují účast prefektů různých římských kongregací a zástupců světového episkopátu na rozhodnutích, která je třeba učinit. Nelze se zastavit u autority magisteria Církve z roku 1962, to musí být jasné i Bratrstvu. Ale některým z těch, kteří se považují za velké obháje koncilu, je třeba také připomenout, že II. vatikánský koncil v sobě zahrnuje celé dějiny církevní nauky. Kdo se chce podřídit koncilu, musí přijmout víru vyznávanou během staletí a nemůže odříznout kořeny, které strom živí. Doufám, drazí spolubratři, že tímto způsobem jsem objasnil význam a rozsah opatření ze dne 21. ledna 2009. Nyní však zůstává otázka: bylo toto opatření nutné? Bylo skutečně prvořadé? Nejsou snad mnohem důležitější věci? Jistěže existují záležitosti důležitější a naléhavější. Myslím, že jsem

priority svého pontifikátu uvedl v promluvách na jeho začátku. To, co jsem tehdy řekl, stále zůstává mou hlavní linií. První prioritou Petrova nástupce byla nesporně stanovena Pánem ve večera-dle: „Ty... utvrzuj své bratry“ (Lk 22,32). Sám Petr nově formuloval tuto prioritu ve svém listu: „Budte stále připraveni obhájit se před každým, kdo se vás ptá po důvodech vaší naděje“ (1 Petr 3,15). Dnes, kdy víru ve velkých oblastech světa ohrožuje nebezpečí, že zhasne jako plamen, který nemá z čeho žít, je prvořadou prioritou přítomnit Boha v tomto světě a umožnit lidem, aby se s ním setkali. Ne s jakýmkoli bohem, ale s Bohem, který hovořil na Sinaji, s Bohem, jehož tvář rozeznáváme v lásce, která vedla až do krajnosti (srov. Jan 13,1) – v Ježíši Kristu ukřižovaném a vzkříšeném. Skutečným problémem v této etapě dějin je, že Bůh se vytrácí z povědomí lidí a že bez světla pocházejícího od Boha lidstvo ztrácí orientaci. Destruktivní následky se stále více projevují. Vést lidi k Bohu, který promlouvá v Bibli, je v této době nejvyšší a základní prioritou Církve a Petrova nástupce. Jejím logickým důsledkem je, že musíme mít v srdci jednotu věřících. Jejich nesvornost, jejich vnitřní rozpory zpochybňují věrohodnost jejich svědectví o Bohu. Proto k nejvyšším prioritám patří úsilí, které směřuje ke společnému svědectví křesťanské víry – k ekumenismu. K tomu přistupuje nutnost, aby všichni, kdo věří v Boha, společně hledali pokoj, pokoušeli se o vzájemné sblížení a navzdory odlišným představám o Bohu tak směřovali společně k prameni světla – to je mezináboženský dialog. Kdo zvěstuje Boha jako lásku „až do krajnosti“, musí o této lásce vydávat svědectví, to znamená s láskou se věnovat trpícím, odmítat nenávist a nepřátelství – to je sociální rozměr křesťanské víry, jak jsem o něm hovořil v encyklice *Deus caritas est*.

Církev si může dovolit velkorysost

Jestliže tedy náročný závazek usilovat o víru, naději a lásku ve světě představuje v tuto chvíli (a jistým způsobem neustále) skutečnou prioritu Církve, týká se také menších i větších projevů smíření. To, že pokorné gesto podané ruky způ-

LIST PAPEŽE

sobilo tak velký rozruch a změnilo se v pravý opak smíření, je třeba vzít na vědomí. Nyní se však ptám: bylo a je skutečně chybou vyjít také v tomto případě vstříc bratru, jenž „má něco proti tobě“ (srov. Mt 5,23n) a hledat smíření? Nemá snad také občanská společnost předcházet projevům radikalizace a, nakolik je to možné, věnovat integraci jejich případných příznivců velké úsilí, které formuje život společnosti, aby se tak zabránilo jejich izolaci se všemi důsledky? Může být zcela mylné usilovat o to, aby se tito lidé vzdali své zatvrzelosti a zúženého pohledu, a tak dali prostor tomu, co je v nich pozitivního a co lze zachránit pro celek? Sám jsem po roce 1988 viděl, jak návrat od Říma odloučených společenství změnil jejich vnitřní atmosféru, jak jejich návrat do širokého společenství Církve překonal jednostrannost a zmírnil zatvrzelost, a tak se mohly projevit pozitivní síly pro celek. Může nás nechat zcela lhostejnými společenství, ke kterému patří 491 kněží, 215 seminářů, 6 seminářů, 88 škol, 2 univerzitní instituty, 117 bratří, 164 sester a tisíce věřících? Můžeme je skutečně klidně nechat jít cestou směřující od Církve? Mám na mysli například těch 491 kněží.

Nemůžeme znát jejich motivaci. Myslím však, že by se nerozhodli pro kněžství, kdyby vedle zkreslených a nesprávných pohnutek neměli lásku ke Kristu a vůli zvěstovat jeho a s ním živého Boha. Můžeme je jednoduše jako stoupence okrajové radikální skupiny vyloučit ze snahy o smíření a jednotu? Co z nich potom bude? Jistě, již delší dobu a nyní opět při této příležitosti zaznamenáváme u zástupců tohoto společenství mnoho nevhodných projevů – pýchu a přehánění, podléhání jednostrannosti atd. Z lásky k pravdě musím dodat, že jsem obdržel řadu dojemných projevů vděčnosti, které svědčily také o otevřenosti srdce. Copak by si Církev, tak velká, nemohla dovolit ukázat velkorysost, když si uvědomuje svůj dosah a příslib, který jí byl dán? Neměli bychom jako dobří vychovatelé být také schopni povznést se nad nevhodné jednání a vynasnažit se změnit jejich zúžený pohled? A neměli bychom snad připustit, že také v církevním prostředí není vždy všechno v pořádku? Někdy se zdá, jako by naše společnost potřebovala nějakou skupinu, ke které nebude tolerantní a bude ji moci bez výčitek nenávidět. A pokud se k ní někdo opovíží přiblížit – v tomto

případě papež – také on ztratí právo být tolerován a může s ním být bez obav zacházeno s nenávisť.

Svoboda nesmí být záminkou k prosazování sebe

Draží spolubratři, když jsem se rozhodoval, že napíšu tento list, shodou okolností jsem měl v římském semináři vykládat a komentovat úryvek z Gal 5,13-15. Byl jsem překvapen, jak bezprostředně se tento úryvek týká aktuální situace: „Ta svoboda však nesmí být záminkou, abyste se vraceli k prosazování sebe. Spíše si navzájem posluhujte láskou. Celý Zákon totiž ve své plnosti je obsažen v jediné větě: ‚Miluj svého bližního jako sebe.‘ Jestliže se však mezi sebou koušete a požíráte, dejte pozor, abyste jeden druhého nepohltili.“ Vždy jsem se klonil k názoru, že tato věta patří k rétorickým nadsázkám, které se někdy u svatého Pavla vyskytují. V jistém smyslu tomu tak skutečně je. Ale bohužel toto „kousání a požírání“ existuje v Církvi i dnes, jako důsledek špatně interpretované svobody. Překvapuje nás, že nejsme lepší než Galaťané? Že nám hrozí stejné pokušení? Že se musíme vždy znovu učit správně užívat svobody? A že se stále znovu musíme učit nejvyšší prioritě – lásce? V den, kdy jsem o tom hovořil v semináři, se v Římě slavil svátek Panny Marie, Matky důvěry. Maria nás skutečně učí důvěře. Vede nás k Synu, v něhož všichni můžeme důvěřovat a který nás povede i v bouřlivé době. Chtěl bych srdečně poděkovat všem biskupům, kteří mi v této době projevili dojemnou důvěru i účast a především mě ujistili o svých modlitbách. Toto poděkování patří také všem věřícím, kteří během této doby osvědčili neochvějnou věrnost nástupci svatého Petra. Ať nás všechny Pán chrání a vede nás cestou pokoje. Toto přání mi spontánně vyvěrá ze srdce na počátku postní doby, liturgického období zvláště vhodného k vnitřnímu očistění, které nás všechny zve, abychom se s obnovenou nadějí dívali na jasný cíl Velikonoc.

Se zvláštním apoštolským pozhnáním se podepisuji

V Pánu váš Benedikt XVI.

Vatikán 10. března 2009
TS Svatého stolce, TS ČBK
(mezititulky redakce)

KOMENTÁŘE

Moudrost se ospravedlní skutky (Mt 11,19)

Přiznám se, že jsem byl hluboce dojat tímto vyjádřením Svatého otce (*List papeže biskupům – pozn. red.*), v jehož osobnosti cítí každý poctivý katolík nesmírnou oporu. My, kněží, zvláště v této složité době mediálních zkreslení a zkratk, potřebujeme jasný postoj a odvahu, s jakou tento papež přistupuje i k velmi nesnadným kauzám. V jeho přístupu je jasně obsažen hluboký vztah k Církvi Je-

žíše Krista, oddanost Panně Marii a silná naděje ve vítězství Kristova kříže. To, co působí napětí, je hřích pramenící z neepochopení, že na prvním místě je Bůh, jemuž se klaníme a jehož velebíme, a ne člověk, který se domnívá, že na tomto světě má prožívat lásku a sblížení bez kříže, což je utopie, která se dříve nebo později projeví. Osobně jsem nesmírně vděčný, že se tato kauza otevřela a pev-

ně věřím, že po tomto tak bratrském a upřímném vyjádření Svatého otce, které některá média označila pouze za omluvu a ne jasné stanovisko, budou všechny další resistenční pokusy již tak čitelné, že ukáží opravdu pravdu smýšlení. Díky Pane, díky Maria, díky Svatý otče. Modlíme se za Vás a připravujeme se na Vaši návštěvu. Ave Maria.

P. Petr Dokládál

List znesvářené Církvi

List Benedikta XVI. o zrušení exkomunikace lefebvrstických biskupů není jen dalším v řadě papežských dokumentů, jedním z mnoha. Jde o bezprecedentní, osobní, od A do Z papežský list biskupům a vpodstatě celé znesvářené Církvi. Žádný z posledních papežů to neměl s Církví snadné. O Jana Pavla II. se také kde kdo otřel, jak se jen dalo. Nikdy ale ohniskem kritik nebyli sami biskupové nebo rozhodně ne v takové míře, jako nyní. Právě jejich postoj otvíral pole k další radikalizaci postojů v dalších církevních kruzích, jak to konkrétně doložilo nedávné svržení nominovaného lineckého biskupa. Zprávy o mručení části světového episkopátu a opovázlivém činu Rakušanů doléhaly do Říma jako velmi konkrétní varování: ani o krok dál!

Tento postoj je samozřejmě nepřijatelný. Také proto, že Církev čekají velmi vážné debaty. Jsme totiž svědky vyhasínání víry ve světě, jak připomíná papež. Přišel čas vážné reflexe a možná i radikálních rozhodnutí. Jak k nim ale přistoupit, když na každém kroku narážíme na rozmary té či oné skupiny?

Papežský list otvírá cestu ke smíření v jediné Církvi. Každému dává šanci, aby se vzpamatoval. Všem dovoluje vyjít ze současné krize s tváří.

Benedikt XVI. ve svém listu směřuje k celkovému uzdravení situace. Nejenže znovu vysvětluje důvody svého počínání, ale všem otevírá cestu ke smíření v jediné Církvi. Žádné přislazování, papež je otcovsky tvrdý ke všem. Sám přiznává chyby v oblasti informací. Lefebvristům vyčítá nedostatek míry a jasné předkládá podmínky plného smíření. Netají se také výtkami na adresu obránců koncilu, kteří cítili potřebu poučovat ho a vylévali si od dávná potlačovanou zlost. Nikdo není bez viny, nejsme lepší než křesťané v Galatech, kteří se navzájem kousali a požírali, jak napsal svatý Pavel. Přitom právě my máme nést světu víru. Je tedy načase zahájit velký vnitrocírkevní ekumenismus. Krásné heslo

Ut unum sint zavazuje také k jednotě uvnitř Církve.

Minulý čtvrtek jsme ve Vatikánském rádiu hostili izraelské rabíny. O několik hodin dříve byli na audienci u papeže. Pro ně, jak říkali, je kauza Williamson už definitivně uzavřená. A co víc, po prvním zmatku vedla paradoxně k ještě užšímu upevnění vzájemných vztahů, jak to potvrzuje blížící se cesta Benedikta XVI. do Svaté země a ohlášení návštěvy v římské synagoze letos na podzim.

I pro nás se může celá tato bolestná záležitost ještě stát cestou pozitivního dozrávání. Papežský list dává každému šanci, aby se vzpamatoval. Všem dovoluje vyjít ze současné krize s tváří.

Krzysztof Bronk

KOMENTÁŘE

Památník hrdinů a obětí holokaustu *Jad Vašem* v Jeruzalémě

Foto: www.daylife.com

Bod obratu v kauze Pia XII.?

Výsledky setkání specialistů v *Jad Vašem* by měly být brzo zveřejněny

Ve dnech 8. a 9. března 2009 se v *Jad Vašem* sešli znalci života a díla Pia XII. z celého světa, aby přezkoumali sporné otázky v jeho postoji vůči holokaustu. Přispěje toto setkání k očistění dobrého jména Pia XII.?

Dne 12. března 2009 uplynulo sedmdesát let od chvíle, kdy kardinál Eugenio Pacelli nastoupil na svatopetrský stolec jako Pius XII. Piovi současníci ho pokládali za jednoho z nejsvatějších papežů a i světová veřejnost považovala jeho pontifikát (1939-1958) za jeden z nejvýznamnějších v historii Církve. Pius XI. předvídal, že to bude mimořádný papež, a Jan XXIII., Jan Pavel II. i Benedikt XVI. vyzdvihovali jeho ctnosti, jeho moudrost i výsledky jeho papežství.

Ale rozsáhlá dezinformační kampaň, kterou zahájili sovětští propagandisté koncem padesátých a počátkem šedesátých let a kterou navíc podporovali disidentští katolíci i většina světových médií, dokázala postupně reputaci Pia XII. zatemnit. Dnes se obecně jeho jméno spojuje s označením „kontroverzní“, není něco horšího. Debata o jeho papežství, jež trvá 45 let, a zvláště otázka jeho pomoci Židům během jejich vyhlazování dnes dosáhla zlomového momentu.

Dočkáme se beatifikace Pia XII.?

V posledních měsících se zdá, že Řím pozvolna přistupuje k Piovi beatifikaci a uvažuje o jeho možné kanonizaci jako světce.

Současně však řada skupin i jednotlivců rozhodnutých ho odsoudit podniká všechny možné protestní kroky a snaží se papeže odradit od tohoto příznivého kroku. A to skutečně kauzu Pia XII. zabrzdilo.

Na jaře 2007 zaslala Kongregace pro svatořečení Benediktu XVI. jednohlasné doporučení, aby byl Pius XII. prohlášen za „ctihodného“, což by jeho kauzu posunulo blíže beatifikaci. Od té

KOMENTÁŘE

doby o něm papež několikrát mluvil, vyzdvihoval jeho vedení i politiku v obtížných dobách, kdy sloužil v papežském úřadě.

Jeho možná beatifikace dosud není zpochybněna, ale papežovo váhání naznačuje, že není jasné, kdy kauza postoupí do dalšího stádia. Dokud není podepsán příslušný dekret, nic dalšího se nemůže dít.

Postoj izraelských úřadů

Jedním z momentů ovlivňujících Benediktovo rozhodování je opozice Izraele. Proto se papež snaží, dříve než začne jednat, získat pochopení Židů.

Teď se zdá, že izraelské úřady jsou ochotny přehodnotit svůj postoj k Piovi XII. Tento postoj dramaticky shrnulo označení válečného papeže na výstavě v *Jad Vašem*, izraelském národním muzeu připomínajícím šoa. Tam se tvrdí, že Pius XII. o vyhlazování Židů „mlčel“ a neudělal nic nebo skoro nic, aby Židům pomohl. Na popisku u fotografie Pia XII. se mj. říká: „I když se do Vatikánu dostaly zprávy o vraždění Židů, papež neprotestoval ani ústně, ani písemně. V prosinci 1942 nepodepsal deklaraci Spojenců, jež odmítala vyhlazování Židů. Když byli Židé deportováni z Říma do Osvětimi, papež neintervenoval. Za války si uchoval neutrální pozici, pouze na jejím konci apeloval na maďarské a slovenské vedení. Jeho mlčení a absence pravidel zavázaly církevní činitele po celé Evropě, aby se sami rozhodli, jak jednat.“

Setkání odborníků v *Jad Vašem*

Před nedávnem ale sezvalo vedení *Jad Vašem* setkání specialistů, aby napsi na výstavě posoudili. Toto setkání bylo do značné míry výsledkem vášnivých protestů nezávislých vědců i vatikánských nunciů v Jeruzalémě, kteří tvrdí, že tvrzení na popisku je nejen podjaté, ale přímo nepravdivé.

Ve dnech 8. a 9. března 2009 se v *Jad Vašem* sešli znalci života a díla Pia XII. z celého světa, aby předložili dokumentaci, jež podporuje nebo naopak popírá charakteristiku činů Pia XII., jak jí uvádí *Jad Vašem*. Debata proběhla

v uzavřeném kruhu. Na jedné straně byli pracovníci muzea, kteří výstavu koncipovali; na jejich straně byli dva anti-piánští američtí historici a jeden australský historik; ti kritizují Pia už po léta. Na druhé straně bylo pět evropských vědců, kteří jsou přesvědčeni, zejména na základě archivních důkazů, že Pius byl odpůrcem Hitlera a obhájcem Židů.

Jedním z momentů ovlivňujících Benediktovo rozhodování je opozice Izraele. Proto se papež snaží, dříve než začne jednat, získat pochopení Židů.

Jaký může být výsledek debaty v *Jad Vašem*? Pokud existuje přesný záznam všeho, co zde bylo řečeno, přineslo by setkání fascinující obraz toho, jak současní historikové pracují a jak došli ke svým závěrům. Ale dá se očekávat dramatický posun v přístupech, nějaký obecný konsensus? Není to příliš pravděpodobné. V listě *Israel National News* z loňského podzimu *Jad Vašem* trval na popisku u fotografie Pia XII.

„Studium holokaustu obecně, včetně úlohy papeže Pia XII., stále trvá a je v pohybu,“ stojí v prohlášení muzea. „Ličení této věci v Historickém muzeu *Jad Vašem* se opírá o kvalitní výzkum daného předmětu.“

Nová vlna pro-piánského výzkumu

Historici si uvědomují, že naproti objektivitě lze dosáhnout jen zřídka. Musíme mít na paměti poznámku lorda Actona: „Nestranní lidé jsou dobrými historiky, ale ti, kdo shánějí materiál, bývají podjatí a jednostranní.“ V Piově případě historici až příliš často našli to, co chtěli najít. Na druhou stranu ale přibývá dokumentů o Piovi XII., jež dříve nebo později dovedou poctivé vědce ke zdravějším závěrům. Je jen otázkou času, kdy budou překonány úzké, politické podjatosti. Možná, že ta chvíle nastala už teď v březnu v *Jad Vašem*.

Je paradoxní, že jedním z nejvýraz-

nějších protagonistů nové vlny pro-piánského výzkumu je Američan Garry Krupp, Žid, který stojí v čele organizace *Pave the Way*, nestrannické veřejné nadace, jež se věnuje „identifikaci a eliminaci ne-teologických překážek mezi náboženstvími“. Krupp je přesvědčen, že podobné debaty by měla řídit spíše tvrdá fakta než emoce, a že takové debaty jsou nejlepší cestou, jak překonat zbytečné konflikty mezi světovými náboženstvími. Jeho organizace pořádala loni v září v Římě důležité symposium o Piovi XII. Konferenci věnovala rozsáhlou pozornost i média, uvedl ji papež Benedikt XVI., který také přijal účastníky; byly předloženy nové dokumenty a videozáznamy svědectví, jež ukázaly, že Eugenio Pacelli nejen mluvil proti nacismu – brzy a často – ale opakovaně intervenoval za Židy už jako papežský nuncius v Německu (1917-1929), jako kardinál státní sekretář za Pia XI. (1930-1939) i jako papež (1939-1958).

Tyto důkazy mají svůj dopad. Nedávno vyšly tři knihy, jež přinášejí příznivé závěry o Piovi XII.: „Papež, který se vzepřel Hitlerovi: Pravda o Piovi XII.“ od německého historika Michaela Hese-manna; „Nejdelší zima, 1943-1944: Pius XII., Židé a nacisté v Římě“ od Andrea Riccardiho, profesora moderních církevních dějin na Římské univerzitě; a „Pius XII.: Muž na trůně Petrově“, biografie od Andrea Tornielliho, který patřil k odborníkům vybraným pro diskuse v *Jad Vašem*.

Ale než se dobereme konečné pravdy o Piovi XII., budou politici pokračovat ve svých bitvách.

Snad nejdůležitějším krokem v očištění dobrého jména Pia XII. může být Benediktova návštěva ve Svaté zemi od 8. do 15. května. Pokud setkání v *Jad Vašem* dospělo k nějakému podstatnému pochopení, měl by být takový výsledek ještě před papežovou návštěvou zveřejněn. Takový pozitivní výsledek by velmi přispěl ke zlepšení židovsko-katolických vztahů a možná by i přiměl Benedikta XVI., aby přistoupil k dlouho odkládanému rozhodnutí.

*Převzato z časopisu Inside the Vatican
Z angličtiny přeložila -mf-
(mezititulky redakce)*

KOMENTÁŘE

Darwinismus dnes očima českého katolíka (II. díl)

Motto: *Naše poznání je jen částečné* (1 Kor 13,9)

V úvodu I. dílu jsem napsal: Ucelený a definitivní katolický názor na darwinismus není k dispozici. Ani katolíkům v České republice tedy nezbyvá než si utvářet vlastní prozatímní názor, pokud možno dobře informovaný.

Tato situace trvá. Proběhla už sice mezinárodní konference v Římě, ale využití jejích závěrů si vyžádá delší čas. Už z jejího tématu – *Biologická evoluce. Fakta a teorie* – je také zřejmé, že se soustředila na vědeckou problematiku, a vztahu věřících k darwinismu se věnovala na nejvyšší okrajově. Otázky nadhozené v I. díle tedy zůstávají aktuální.

Aspoň pro někoho. Setkávám se s názory, že vztah k evoluci není pro spásu duše podstatný, nebo že z hlediska víry není důležité, jak Bůh kdysi svět stvořil. Nechci taková osobní řešení nikomu brát, II. díl však píšu pro ty, koho problémy s evolucí a darwinismem zajímají nebo pálí.

Že takoví existují, ukázal mi vzkaz, na nějž jsem mezitím narazil na webu Radia Vatikán. Zněl asi takto: Pln radosti jsem našel Krista, a teď vidím, že i Vatikán se přiklání k evoluci. Podpis plným jménem, data jsem si nevsíml; nic dalšího na webu nebylo. Malý obrázek názorů křesťanů v naší vlasti.

Daleko větší význam má pro nás článek o soudním procesu v Doveru (Pennsylvánie, USA) roku 2005¹⁵, na nějž mě nyní upozornil prof. Václav Hořejší, náš významný evoluční mikrobiolog, katolík. Obsahuje podrobnou zprávu o porážce stoupenců ID v otázce výuky biologie na středních školách. To stojí za bližší seznámení.

Tím spíš pak musím objasnit důvody své (silně lomené) sympatie ke křesťanům v USA, kteří se snaží čelit ateizujícímu vlivu darwinismu.

Jelikož redakci *RC Monitoru* záleží na tom, abych čtenáře seznamoval se sta-

noviskem katolické církve, nevím však o žádném novém dokumentu, nabídnu aspoň „pohled do papežovy kuchyně“. Na řadu však přijde až po věcech, kvůli nimž je aktuální.

Pro tíseň času i místa se musím snažit o stručnost, a výklad ve II. dílu je místy značně náročný. Motto by mělo pomoci jako klíč a vodítko.

Dover 2005: drtivá porážka kreacionistů v USA

Poráženi byli ovšem kreacionisté v užším smyslu, viz I. díl. Z pravomoci školského úřadu (*School Board*) v Doveru se snažili prosadit do výuky biologie texty v duchu ID jako čistě vědecké. Zastánci stávajícího pojetí na ně u lokálního soudu¹⁶ podali žalobu, že texty jsou náboženské a snaha je protiústavní. Dne 20. 12. dal soudce J. E. Jones plně za pravdu žalobě. Rozhodl, že evoluční bio-

KOMENTÁŘE

logie není v protikladu k náboženství ani k víře ve Stvořitele, zatímco texty ID jsou náboženské a navíc v rozporu s uznávaným pojetím vědy.

Rozsudek mám za přesvědčivý pro řadu okolností¹⁷, ale zejména proto, že jediný významný svědek (znalec) obhajoby, biochemik M. Behe před soudem přiznal, že v jeho pojetí vědy mohou vystupovat též mimopřírodní činitelé. Jak naši čtenáři vědí (Woods 73 aj.), to je se západním pojetím vědy¹⁸ neslučitelné; v katolickém pojetí však může o mimopřírodních činitelích racionálně uvažovat teologie a filosofie.

Článek ovšem nekritizuje ateistickou agitaci, která ze současného výkladu biologie těžší. Nicméně nyní lépe chápu Ravasiho chválu rozsudku (viz I. díl), který je jakoby „proti víře“ – ovšem jak utvářený?

Povšimněme si ještě, že v článku není nic o darwinismu, nýbrž pouze o evolučním pojetí biologie.

Více o základním vědeckém výzkumu: role času

Při procesu v Doveru se nemluvilo o jiných důležitých stránkách vědy. Jeden z nich pěkně ukazuje obdoba s medicínou: lékař v praxi musí rozhodovat rychle, zvláště jde-li nemocnému o život. Teoretická medicína může/musí často nechat některý problém desítky let otevřený. Např. nalezení účinného léku proti dané nemoci.

To platí velmi široce. Věda vždy nejprve řeší otázky schůdné, ostatní nechá stranou, i když přímo bijí do očí. Jejich řešení pak časem umožní např. nové metody, lepší přístroje (Woods 60, pozn.) či nápad génia. Poučné jsou případy, kdy je nutno rozšířit inventář přírody.¹⁹

Čekání má i jiné důsledky. Člověk se musí naučit žít s otevřenými otázkami; to bývá nesnadné, zejména pro laika. Lidem je také zatěžko vzít vážně, 1/ že určitá věda je nedokonalé lidské dílo a „právem“ nemá dosud odpověď na některé, i naléhavé otázky, a 2/ že kvapné závěry ze stavu věci v určité době mohou být škodlivé.²⁰

To se přímo týká našeho tématu. Evoluční teorie v biologii, dnes prakticky totožná s darwinismem jako vědou, je vskutku nesmírně úspěšná při řešení čet-

ných problémů jen z předpokladu souhry slepých faktorů a/ a b/ (viz I. díl). Sami darwinisté ovšem uznávají, že ještě nevyřešila všechny otázky, ani tak základní jako původ života. Laboratorní výzkum může od této mezery klidně odhlížet, pro věřící bývá naléhavá.

Co když ateistické závěry plynou (byť i zdánlivě) pouze z ne dost rozvinuté evoluční nauky?

Václav Frei

Samí darwinisté uznávají, že evoluční teorie ještě nevyřešila všechny otázky, ani tak základní jako původ života.

Castel Gandolfo, září 2006

V létě 2005 uveřejnil kardinál Ch. Schönborn v *New York Times* článek *Finding Design in Nature* (V přírodě vidíme plán). Zdůraznil, že dění v přírodě nelze chápat jako slepě nahodilé. Článek se setkal s ostrou kritikou – i od katolických autorů – a s podezřením, že byl napsán na podporu stoupenců ID v USA.²¹

Nejbližší letní setkání žáků prof. Ratzingerova s nyní už Benediktem XVI. v Castel Gandolfo v roce 2006 bylo pak věnováno tématu Stvoření a evoluce.²²

První věty, která na setkání zazněly, potěší našeho konvertitu zklamaného Vatikánem: „Nejsme náhodným a smysl postrádajícím produktem evoluce. Každý z nás je plodem Boží myšlenky. Každý je chtěný, každý je milovaný.“

Jsou to ovšem věty víry z projevu Benedikta XVI. po zvolení papežem. Nic z toho nebylo na jednání zpochybněno, ale i vybraná společnost Svatého otce tam teprve hledala most mezi obsahem víry a současným stavem evolučního bádání. Jinak nemohla postupovat ani konference v Římě. Církev nemá dar vševědoudnosti.

Přejdeme tedy k próze jednání v Castel Gandolfo.

Teologové si k seznámení s evolucí pozvali odborníka v molekulární biologii. Když pak v diskusi přišla řeč na otázku ID, prof. Schuster řekl, že ještě na potřebu ID nenarazili, předpoklad slepých sil dosud vždy plně stačí. Na údiv účastníků dodal: „Vždyť naše věda se rozvíjí

teprve půl století. Možná, že za dalších 50 let na problém s ID narazíme.“

Z toho nevyvozují, že k tomu jistě dojde a myšlenka ID se dočká triumfu. Chci jen ukázat, že aktivním badatelům nejsou úvahy o čase cizí.²³

Významnější informace pro čtenáře je, že idea ID se mezi účastníky netešila podpoře. Pro mne byla kniha velmi poučná jako nahlédnutí do dílny, o níž bych se jinak sotva dověděl.²⁴

Prof. Schuster také citoval²⁵ pro nás zásadní domněnku, že biologická evoluce pokračuje až k „řeči, písmu, kultuře...“; pod třemi tečkami si lze domýšlet i umění, geometrii, náboženství. Tato myšlenka dnes „visí ve vzduchu“, v diskusích však na ni nikdo nenavázal.

Soudní spory o evoluci v USA: Dayton 1925

Řekl bych, že křesťané přišli zprvu k odporu proti biologické evoluci jako slepí k houslím, a to ve dvojím smyslu. Starali se primárně o společné dobro, např. křesťanský politik a trojnásobný prezidentský kandidát W. J. Bryan se zasloužil o lepší daňové zákony a volební právo žen. Pokud něco vadilo, byly to vedlejší projevy darwinismu jako rasismus²⁶ nebo obhajoba dravého kapitalismu ideou boje o život.

Za druhé: hlavním terčem nevole Bibli věrných křesťanů nebyla evoluce ani darwinismus, nýbrž moderní výklad Písma²⁷, který prý podvrací autoritu Bible, vede ke ztrátě víry a zkáze mravů.

Avšak výuka darwinovské biologie ve školách (ačkoli učitelé byli často věřící teističtí evolucionisté) zasahovala školní mládež v citlivém věku, takže se stala hlavním jablkem sváru. Bryan sám byl pro „neutralitu výuky“, připustil by výklad podle Darwina jako hypotézu i o člověku bez nároku na pravdivost; v geologii neviděl problém²⁸. V soudním sporu se angažoval až ke konci života, zemřel na cukrovku několik dní po procesu.

Tlak rodičů vedl mnohde potichu k omezování výuky biologie, ale v Oklahomě (1923) bylo téma evoluce vyřazeno se školních osnov celostátně. Proti tomu se rozhodla zasáhnout nově vzniklá organizace²⁹ pro svobodu myšlení. Tě se ovšem křesťané dovolávali také – měli

KOMENTÁŘE

chápaná nauka o stvoření světa základním pilířem jejich víry a tím i životní orientace, v mnohém jistě pozitivní.

Tady se vnučuje první přenesené užití trpkého výroku apoštola Pavla z Řím 10,2: lze jim dosvědčit, „že mají horlivost pro Boha, jenže bez pravého poznání“.

Kolem roku 1970 se tento extrém kreacionismu v USA zradikalizoval ještě v dalším směru: v zájmu uplatnění své nauky ve školách ji už předkládal ne jako věc biblické víry, nýbrž jako výsledek přísně vědeckého výzkumu (který údajně vede k závěrům shodným s biblickými zprávami). Získal mnoho stoupců s akademickými tituly, kteří v USA vytvořili síť soukromě financovaných badatelských ústavů. Pod názvem „vědecký kreacionismus“ se snažil svou nauku prosadit ve státním školství, roku 1981 s úspěchem v Arkansasu a Louisianě.

Další výrok Nejvyššího soudu však prohlásil již roku 1987 i tento směr za protiústavní v celé Unii.

Nad tímto směrem se může Písma znalému nevěřícímu vnučovat druhý tvrdý Pavlův výrok: „Jméno Boží je vaší vinou uváděno v posměch mezi pohany“ (Řím 2,24), tj. diskreditujete křesťanskou víru v očích současníků.

V svém článku³³ jsem to označil za delikátní ekumenický problém pro katolíky. Se zájmem čekám, co k němu řekla římská konference. V celkovém pohledu na konflikt mezi věřícími skupiny (B) – i u nás – a darwinisty, případně stoupci evoluce, nemůžeme toto dvojí vyhocení v USA přehlížet.

Jak jsem přecenil *Intelligent design*

O myšlence (spíš než o hnutí) ID jsem napsal článek *Intelligentní záměr v živé přírodě*³³.

Názor na ni jsem si udělal hlavně podle díla Ch. B. Thaxtona; rozuměl jsem mu tak, že uznává stáří Země i faktické úspěchy molekulární biologie, pouze si klade otázku, jsou-li opravdu plně vysvětlitelné náhodnými faktory a/ a b/ (viz I. díl). To je v rámci vědy korektní a pro světonázorový dopad debaty o evoluci jen prospěšné – viz závěr oddílu *Více o základním vědeckém výzkumu*. Proto jsem chválil „publikační a přednáškovou činnost ini-

však tu smůlu, že První dodatek k Ústavě USA nedovoluje ve státních školách podporu náboženství. Když byl vyvolán soudní spor v Daytonu (Tennessee), uvolnil se ctihodný Bryan zastupovat křesťanskou stranu. Proces dopadl dost zmatečně, byla pak rozpoutána velká mediální kampaň s dlouhým životem³⁰ ukazující křesťany jako tmáře.

Nicméně ve státě Tennessee byla tímto výuka evoluce zakázána, stejně dopadl proces v Arkansasu (1928) a po celých USA pak dlouho probíhaly se střídavým výsledkem soudy nebo lidová hlasování. Podle již zmíněného článku¹⁵ toto období skončilo až v roce 1968, kdy ACLU předložila spor Nejvyššímu soudu a ten rozhodl poměrem proti kreacionismu, závazně pro všechny státy Unie (srov. pozn. 16).

Oboustranné vyhrocení po roce 1960

V dalším období dostala mocnou vzpruhu nejprve „strana vědy“ a tím i výuka biologie: úspěch sovětského Sputniku

(1957) vyburcoval Ameriku, objev DNA z roku 1953 začal nést plody, darwinovské výročí (1959) bylo příležitostí k působivému apelu biologů na veřejnost.

Ale překvapivě se vzmohli i kreacionisté, a to ve dvou, postupně radikálnějších vlnách.

V roce 1961 měla obrovský úspěch kniha o biblické potopě³¹. Představa o celosvětové záplavě totiž nabízela názorné vysvětlení náleží zkamenělin všech vyhynulých tvorů, neboť prý je potopa zahubila a zakryla v nesmírně krátké době. Autoři ale trvají i na stvoření světa za 6 x 24 hodin³², prý před méně než 10 000 lety, a přijímají všech prvních 11 kapitol Geneze jako historický pramen (srov. pozn. 11). Jsou to vesměs kroky zpět vzhledem např. k Bryanovi.

Jak mohl tak scestný názor získat tolik lidí? Jelikož jde o děje v dávné době, o níž neexistují přímá svědectví, pokládal věrný stoupenec Bible vědecké námitky snadno za pouhé dohady. Přitom pro křesťany, kteří odmítají náš výklad Písma, je takto

KOMENTÁŘE

ciátorů inteligentního plánu“ a její „velký ohlas ve veřejnosti“. Také jsem ocenil, že stoupenci ID nezapírají svou náboženskou motivaci, proč se touto otázkou zabývají a proč ji vnášejí do veřejné debaty. Otázkou, zda je vhodné prosazovat ID do školní výuky za cenu soudních sporů, jsem se na dálku nezabýval.

Ve svém článku³³ jsem jasně odmítl snahu vidět za ID „designéra“ nebo jej přímo ztotožnit s křesťanským Bohem, ale má informace, že je to postoj v hnutí ID obecný, nebyla přesná.

Článek o soudním procesu v Doveru¹⁵ však ukazuje roli hnutí ID právě v prosazování jeho představ do školní výuky v jiném světě. V doverském procesu žaloba prokázala, že se v letech 1983-1993 podílelo – snad ne příliš ochotně – na skryté přípravě materiálu pro školy, v němž by po verdiktu Nejvyššího soudu v roce 1987 byly náboženské prvky ID co nejlépe zahaleny. K iniciátorům této činnosti patřil podle článku¹⁵ horlivý kreačníista mladé Země W. Buckingham, který k hnutí ID nepatřil.

Můj lepší dojem o ideji ID byl tedy možná plodem zásady „domýšlet formulace partnera dialogu k lepšímu“³⁴, ale třeba vyjadřuje důvodnou reflexi nad stavem věcí, a nejen mou. Podobně a fundovaněji smýšlí i prof. Jirí Vácha, jak vím z řady jeho článků³⁵.

V čem by pomohla katolická nauka?

V dlouhé ostré debatě v USA nápadně chyběla katolická nauka; to bylo také uvedeno při ohlášení konference v Římě. Jak by byla mohla přispět k jejímu mírnějšímu průběhu?

Kondicionál je tu namístě, protože katolíci nevykládají Gn 1, 2 (či dokonce 1 – 11) doslova, a ve vztahu mezi vírou a přírodovědou mají za důležitý mezičlánek filosofii. Za těchto předpokladů by snad spor ani nevznikl; jenže protestantská strana v debatě je oba odmítá a „strana vědy“ v USA také na filosofii moc nedá. Obrátit prostě oba protivníky na katolické stanovisko je zřejmě nereálné. S ideou ekumenismu a koncilu vůbec bychom asi také mnoho nepořídili. Na přínos římské konference a její ohlas v USA si budeme muset počkat.

My se však na původní otázku pohledu katolíka na darwinismus podívejme především jako na náš vlastní problém, ne jako hledání receptu, jež bychom mohli poslat do Ameriky. Ovšem s přihlédnutím k tamním zkušenostem. K nezdarům i snahám.

Díky zmíněnému článku¹⁵ začnu nezdařem a snahou Michaela Behe (tuším též katolíka) před soudem v Doveru.

Řešení rozporu mezi darwinovským obrazem přírody a tradičním křesťanským přesvědčením o aktivní úloze Boha Stvořitele ve vzniku, vývoji a chování živých bytostí je dosud značně nejasné.

Filosofie umožňuje širší pohled na skutečnost

Je pravděpodobné, že obě sporné strany v Doveru měly vědecký přístup za jedinou seriózní cestu ke spolehlivým poznatkům. Ale otázka pro nás, ne pro ně, je: skutečně tomu tak je?

Současná biologie počítá s dosavadními zákony a „inventářem“ fyziky a chemie (a s předpoklady a/ a b/). Ve školní výuce biologie to může být v pořádku, pokud výslovně nepřekračuje hranici, které jsme si povšimli u poznámky 25. Ale vzhledem k tomu, že už Darwin chápal člověka jako produkt evoluce, je takové nebezpečí nasnadě.

Řešení rozporu II. mezi darwinovským obrazem přírody a tradičním křesťanským přesvědčením o aktivní úloze Boha Stvořitele ve vzniku, vývoji a chování živých bytostí (viz I. díl), je dosud značně nejasné, takže není jisto, zda Behe v duchu myšlenky ID právem prosazoval jakékoli Boží zásahy do celého evolučního procesu.

Ale byly všechny úporné snahy kritiků darwinovské evoluce, do jejichž sledu se Behe tak nešťastně zapojil, pouze od kořene hloupé?

Malý exkurz: Sám Newton měl potíže se světlem (viz pozn. 19), ale jeho následovníci, nadšení úspěchy jeho mechaniky, propadli mechanistickému determinismu, podle něhož je běh světa (složený

z částic) do detailu určen železnými zákony.³⁶ V takovém světě však neměla místo svobodná vůle. Křesťanům, kteří si s tím nevěděli rady, nezbývalo než na svobodě vůle trvat a nějakou dobu žít s otevřenou otázkou.

Je tedy dobře myslitelné, že věřící odpůrci darwinismu v USA v něm silně, ale nejasně tušili nějaký nedostatek, například ve vztahu k lidské důstojnosti, ale na život s takovýmto nevyřešeným problémem nestačili. I to je jeden z důvodů mé sympatie k nim. V podobném rozpoložení však asi žijí též někteří naši krajané.

Prostý intuitivní přístup k realitě však naráží na darwinovský obraz člověka v ještě elementárnějším směru. Naše vědomí je něco pro nás nejvíc jistého. (Descartes chtěl odtud čerpat nezvratnou filosofickou jistotu, jenže svým „myslím, tedy jsem“ ten základní správný postřeh zúžil.) A proti sebejisté víře darwinistů, že z předpokladů a/ a b/ plně vysvětlí i lidské vědomí, se staví nejen naše spontánní intuice; dokázala ji přesvědčivě podpořit fenomenologická filosofie. Více o tom ví prof. Vácha. Připomeňme si opět poznámku 25.

Tedy to, co přece jen asi právem tuší nejen M. Behe osobně, lze korektně vyjádřit přibráním filosofie, nikoli svévolným rozšířením pojmu vědy.

Podnětná myšlenka R. Reutera. Dva možné výhledy

Musí být evoluce pro ne-biologa nezajímavá nebo převážně zdrojem problémů?

Evangelický pastor Roland Reuter vyjádřil kdysi svou nespokojenost s darwinovským názorem slovy, že by rád slyšel takové pojetí evoluce, „s nímž nebo z něhož by se dalo žít“³⁷. Zatím je skutečně ráz té nauky hodně vzdálený od našeho prožívání, zcela jí chybí sapienciální rozměr; snad jen aplikace evolučních poznatků na vývoj dítěte je v tom směru obohacím. Zato Dawkinsova věta „Bůh pravděpodobně neexistuje, nedělejte si starosti a užívejte života“ je nápadně plochá, neříká nic k hlubším tématům jako je naděje v nesnázích a k mnoha dalším, tak bohatě rozvinutým v tradici křesťanství.

Vidím dvojí možný výhled. Tím prvním je harmonie dvou nadále si cizích životních oblastí. Vždyť i jinak se v evrop-

KOMENTÁŘE

ské kultuře rozvíjela jak odtažitá věda, tak svět umění a „*savoir vivre*“. I ten, kdo se převážně cítil doma v jedné oblasti, věděl také o druhé a vážil si jí.³⁸ To by ovšem od strany evoluce žádalo, aby se zbavila protináboženských ostnů, jež dosud v darwinistické podobě má. Byla by to lepší koexistence než podle J. C. Goulda.

Druhý výhled je náročnější: že by evoluční pohled do sebe nějak vstřebal ty významné oblasti života, jež exaktní věda³⁹ zatím nechává stranou. Když Descartes usoudil, že existuje jen Ego a oblast rozlehlosti, vyloučil nejen zvěřící psychiku.⁴⁰ Ale to je asi hodně vzdálený výhled.

Na co se už nedostalo

Z původního materiálu, jež jsem chystal do II. dílu, se na leccos nedostalo. Uvedu aspoň pár bodů:

Rozlišení mezi důsledky evoluční nauky samé a jejího zneužití nebo ideologické deformace – u Hitlera, v eugenice aj. Mělo by být spravedlivé, ale ne naivní.

Nemilé důsledky mylného názoru, že „nepřítel mého nepřítele je můj přítel“ vyzní často tak, že se hodnotě vědy přičítá jen minimální váha. Mám na mysli produkci nakladatelství Návrát domů, jehož protidarwinovské knihy nejsou vždy vědecky korektní; obávám se, že se i do *RC Monitoru* dostal eklektický text takového ražení.

Také stálo za zmínku upozornění navazující opět na pozn. 25, že ne vše je plodem evoluce nebo evoluci podléhá, například zákony geometrie nebo logiky (že se vyvíjejí naše nauky o obojím, je jiná věc).

Vliv obrazu Boha jednak na vztah různých křesťanů k evoluci, jednak evolucionistů ke křesťanství – proč pro ně Bůh bývá takový strašák? Odtud i otázka, nakolik je hlavním motivem některých ateistů důraz na vědeckou metodu nebo naopak.

Poznámky

¹⁵ K. Padian a N. Matzke: *Darwin, Dover, „Intelligent Design“ and textbooks*. Review Article. *Biochem, Journal* 417 (2009), 29-42.

¹⁶ Má pravomoc jen nad částí státu Pennsylvánie.

¹⁷ Jednání trvalo 40 dní. Žalobu podpořilo v roli odborných znalců šest kapacit, z toho

dva katolíci; znám solidní knihu jednoho z nich, profesora katolické teologie J. Haughta *God after Darwin*. Pro obhajobu ID svědčili jen tři ze zamýšlených osmi a podali velmi slabý výkon. Z nich prof. S. Fuller je postmoderní filosof, který relativizuje hodnotu vědeckého poznání. Touto cestou bych věci víry sloužit nechtěl. – Prof. Hořejší mi poslal poštou i kopii podstatné části nezvykle podrobného 139 stránkového zdůvodnění rozsudku, jímž jsou jeho argumenty zpřístupněny široké veřejnosti.

¹⁸ Pro stručnost tu obvykle mluvím prostě o vědě, angl. výraz *science* však označuje přírodní, příp. exaktní vědy, ne třeba historii umění. – V matematice by zvlášť bilo do očí vydávat za důkaz nějaké složité poučky větu, „že to Pán Bůh tak zařídil“.

¹⁹ Newton na svém stupni fyziky uznával jen prostor, částice a gravitaci; i světlo měl za proud částic – ale některé jevy tím vykládal chybně (lom), jiné vysvětlil neuměl (ohyb, Woods 76). Pokrok byl možný až přibráním elektromagnetického pole.

²⁰ V medicíně to je argument proti legalizaci eutanazie: lékařský výzkum ztratí motiv hledat léky na nemoci, které se snadno „řeší usmrcením“; je-li to jednou zavedeno, je sotva možné takový stav zvrátit.

²¹ Vzhledem k tomu, že proces v Doveru byl na spadnutí (začal koncem září), bylo to pochopitelné.

²² Sborník *Schöpfung und Evolution* se všemi příspěvky i záznamem diskuse a bohatými odkazy na další prameny poslali z Radia Vatikán redakci *RC Monitoru* po mém článku o ID.

²³ Obdoba z dějin vědy: od publikace Koperníkovy domněnky roku 1543 do jejího plného potvrzení uběhla tři staletí (Woods 58, 60 pozn.). Dnes se jistě bádá intenzivněji, ale problémy života mohou být obtížnější.

²⁴ Pro zvědavější čtenáře: za cenné mám dvě myšlenky ze shrnujícího eseje teologa prof. S. Wiedenhofera. Předně: katolická věrouka a teorie evoluce jsou nauky rozdílné, ale ne zcela mimoběžné (opak hlásal J. C. Gould, viz I. díl). Za druhé: katolická teologie stvoření je ještě neúplná. Autor eseje má za to, že lépe osvětlit je třeba už úlohu Stvořitele, ale tím spíše doplnit roli Vykupitele (problém utrpení!) a Parakléta (vedení lidstva). – Na vizi Telharda de Chardin, po mém soudu spíš básnické, autor nestaví, vychází z nauky o Boží Trojici. Jistě nelze čekat, že žádoucí doplnění teologického pohledu vyhlásí magisterium do roka.

²⁵ V titulu článku z roku 1995, *The major transitions in evolution* (Hlavní přechody

v evoluci) však slovo „biologická“ chybí.

²⁶ Podle vlivné učebnice G. W. Huntera *A Civic Biology* (1918) je vrcholem evoluce „kavkazská rasa“.

²⁷ Článek (15) doplňuje U 6/38 poznámkou, že k tomu přispělo zklamání z „civilizace pokroku“ po hrůzách první světové války a okolnost, že nové přístupy k Bibli vycházely z Německa. – Pro katolickou exegezi je dnes historicko-kritická metoda, dobře navazující na svatého Tomáše Akvinského, metodou základní. Viz dokument *Biblické komise Výklad bible v církvi* (1993, český 1996).

²⁸ Později bude tento přístup označován jako teorie staré Země. – Povšimněme si, že tyto názory byly na úrovni katolické nauky z roku 1950.

²⁹ ACLU – *American Civil Liberties Union*.

³⁰ Patří k ní i slavný film *Kdo seje vítr* z roku 1961. Neviděl jsem jej, ale s tím, co je známo o Bryanovi, se název moc nerýmuje. Soud v Daytonu bývá posměšně nazýván „opičí proces“.

³¹ J. C. Whithcomb a H. M. Harris: *Potopa podle Genese. Biblický záznam a jeho vědecké důsledky*.

³² Tento názor navazoval na spisy adventistů, pro něž měl základní význam týden končící sobotou.

³³ *RC Monitor* 2/2008. Slovo *design* je však lépe překládat jako plán.

³⁴ Viz vzpomínku na ekumenický seminář v Jirchářích, *Univerzum* 1/2009, 18.

³⁵ Jde zčásti o soukromá sdělení.

³⁶ Newton sám tohoto názoru nebyl, ale je zajímavé, že své domněnky o Božích „opravách“ planetární soustavy vyjádřil jen v soukromé korespondenci.

³⁷ „Eine lebbare Auffassung der Evolution.“ Soukromé sdělení při setkání na I. světovém kongresu rodin v Praze roku 1997.

³⁸ Čtenáře Woodsovy knížky mohly zarazit tvrdé výroky některých autorů ve prospěch vědy (61/62; 73). Uvažme však, že je vyslovili zbožní lidé nebo řeholníci. Také k zápalu mnoha kněží pro vědeckou práci (78-94) patřila i druhá náplň jejich života.

³⁹ už svým naturalistickým redukcionismem,

⁴⁰ Jako volnou církevní obdobu uvádím, že v koncilových dokumentech, Katechismu katolické církve ani v Kodexu církevního práva není prakticky nic o mystice, zázracích ani soukromých zjeveních. Mně osobně byly tyto oblasti dost vzdálené, ale k ŽIVOTU Církve patří a mezera je nápadná.

RNDr. Václav Frei

DOPISY ČTENÁŘŮ

Ještě k smrti P. Toufara

Poslední únorový týden uplynulo 59 let ode dne, kdy na následky mučení a otravy zemřel číhošťský farář P. Josef Toufar. Při uspořádávání písemností z pozůstalosti přítele nedávno zemřelého v zahraničí mi přišel do ruky dokument ministerstva vnitra skupiny E z 9. ledna 1963. Ten zachycuje podepsaný záznam pohovoru s Romanem Stehlíkem, ročník 1908. Stehlík byl od vytvoření Velitelství StB zařazen na 2. sektor, kde nejdříve vykonával funkci velitele referátu, později rozšířeného na oddělení, jehož byl rovněž velitelem. Jednalo se o problematiku Církve a tuto funkci vykonával až do začátku roku 1951.

Jako veliteli tohoto oddělení mu podléhaly čtyři referáty. Nejdůležitější byl referát římsko-katolický, který vedl soudruh Košar. Řízení prováděl prostřednictvím velitelů referátů, s nimiž byl v denním styku při řešení problémů zjištěných z rozpracování za pomoci agenturní sítě. Byl ve stálém styku se Státním úřadem pro věci církevní, jehož předsedou byl s. Čepička a později s. Fierlinger. Zde měli trvale umístěného „orgána“ s. Průšu (tajemník předsedy), který s vědomím předsedy hlídal věci po linii státně bezpečnostních poznatků. Dále využívali

při úřadě zřízenou komisi pracující na ministerstvu spravedlnosti, jejímž úkolem byla koordinace mezi uvedeným úřadem, prokuraturou a bezpečností. Na komisi docházel Stehlík spolu s Košarem, komisi však státně bezpečnostní údaje nepředávali, spíše využívali tam získané poznatky.

Na základě požadavků vedení a poznatků získaných jeho oddělením probíhalo rozpracování jednotlivých členů katolické církve. Realizace probíhala tak, že osoba byla zatčena a dokumentační materiál byl získáván až při domovních prohlídkách a výsleších. Prominentní osoby z řad Církve, například biskup Ján Vojtašák a Jan Boukal (sekretář kardinála Berana) a další byli umístěni v izolovaném prostoru ve Valdicích, kam měl přístup pouze velitel věznice a pracovníci StB. Pokud s těmito osobami chtěl hovořit například prokurátor, musel mít povolení od StB nebo být v doprovodu orgánu StB.

Stehlík uvádí, že ho vyšší velitelé řídili prostřednictvím Zelinky, Závodského či výjimečně Švába. Vzhledem k tomu, že Církev pro ně byla aktuální, projevovali o ni velitelé eminentní zájem. V důležitějších případech dával k rozpracová-

Foto: www.zludvik.de

ní pokyny Čepička. Soudruh Stehlík si používání nesprávných metod na svém úseku nebyl vědom, až na jeden případ, a to zpracování případu „Číhošť“.

Koncem roku 1949 obdržel na oddělení zprávu z Jihlavy, že se v Číhošti stal náboženský zázrak: to ohlásil a dostal příkaz P. Toufara zatknout. Tento příkaz přes vedení BA dal Čepička. Zatčení se neprovedlo hned, protože byl konec týdne a hrozil rozruch. Začátkem příštího týdne se Čepička při jednání velmi rozčilil a volal Gottwalda s tím, že P. Toufar nebyl zatčen. Stěžoval si, že se neplní pokyny a nařídil okamžité splnění příkazu. Košar odjel do Jihlavy a s tamními orgány P. Toufara zatkli; odvezli ho do Valdic. Byla vytvořena skupina pod vedením s. Máchy.

Po nějaké době odjel do Valdic s. Čech, odvezl P. Toufara do Číhoště, kde za přítomnosti vyšetřovací skupiny byla natočena rekonstrukce pro propagační účely. Po provedené rekonstrukci byl P. Toufar převezzen zpět do Valdic. Stehlík dále uvádí, že po několika dnech ho zavolal velitel věznice, že vězeň Toufar potřebuje nutně lékařské ošetření. Stehlík po ohlášení této skutečnosti veliteli sektoru dohodl převoz P. Toufara do Borůvkova sanatoria, kde ho navštívil ještě před operací. Bylo to poprvé, co přišel s P. Toufarem do styku. Ten byl ve velmi

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Číhošti

Foto: cs.wikipedia.org

DOPISY ČTENÁŘŮ

špatném stavu, jeho celé tělo byla jediná podlitina.

V sanatoriu zůstala s. Kantorová ještě s jedním soudruhem. Operace P. Toufara byla provedena téhož dne za přímé účasti s. Košaře. Večer ve 21 hodin oznámila Kantorová Stehlíkovi, že P. Toufar zemřel. Druhý den Stehlík spolu s Košařem navštívili lékaře, který pod cizím jménem operoval P. Toufara a dali mu podepsat prohlášení, že má o celé věci pomlčet.

Přijetí do sanatoria zajišťoval Šváb, sám Stehlík se tehdy domníval, že úmrtí nastalo v důsledku prasknutí žaludečního vředu, ale později dostal do ruky pitevní nález, v němž bylo uvedeno, že P. Toufar měl v žaludku louh. Úmrtí P. Toufara bylo hned nahlášeno Čepičkovi. Poté byl Stehlíkovi vydán příkaz, aby farář byl tajně pohřben do společného hrobu, což provedl s. Skerl s dalšími orgány.

Stehlík druhý den sepsal hlášení pro Závodského, kde uvedl, že vyšetřování vedl a prováděl s. Mácha (JUDr. Mácha

Ladislav, ročník 1923). Ten byl ze své funkce odvolán poté, co Stehlík o věci vyhotovil písemný záznam.

Zdá se, že o generaci těchto budovatelů teroru v naší zemi toho víme až podivně málo.

Mácha měl vyšetřování provádět tak, že svázaného P. Toufara věšel za ruce na nějaký hák a přitom ho mlátil. Podle jeho názoru Mácha ubil P. Toufara z kariéristických důvodů – chtěl případ sám co nejrychleji ukončit. Závěrem se od tohoto případu jako velitel oddělení, jež vyšetřování řídilo, distancuje. Prohlašuje, že věří tomu, že P. Toufar podvod se zázrakem inscenoval.

Personální spis Romana Stehlíka byl skartován (jako všechny spisy příslušníků narozených před rokem 1911), v archivu MV v Kanicích po něm zbyla jen prostá osobní karta. Šetření inspekce MV se ho

příliš nedotklo, pravděpodobně nebyla tato úroveň velení vyslýchána; svědčí o tom absence jeho výpovědi ve spise A2/1 303-57-26-1866 Toufar Josef, farář z Číhošti (archiv Kanice). Přítomnost louhu je v tomto spise zmiňována pouze jako nález v analýze zvratků; o ukrytí pitevního protokolu či jeho zničení se někdo dobře postaral (to se týká ostatně i samotné výpovědi Romana Stehlíka).

Zdá se, že o generaci těchto budovatelů teroru v naší zemi toho víme až podivně málo; i proto jsem se rozhodl napsat tyto řádky. Hlavní pohnutka však spočívá v potřebě připomenout prostého katolického kněze P. Josefa Toufara, který pro víru v Boha zemřel mučednickou smrtí. Míra jeho utrpení je hodna úcty nejen od nás, kteří v Boha věříme, ale od všech slušných lidí, kteří si nepřejí opakování těchto hrůz z naší nedávné historie.

*JUDr. Vilém Fránek
Redakčně kráceno*

Liturgická čtení

29. 3. Neděle	Jer 31,31–34, Žl 51, Žid 5,7–9, Jan 12,20–33		
	5. neděle postní		
30. 3. Pondělí	Dan 13,1–9.15–17.19–30.33–62, Žl 23, Jan 8,1–11	2. 4. Čtvrtek	Gn 17,3–9, Žl 105, Jan 8,51–59
	sv. Jan Klimak		sv. František z Pauly
31. 3. Úterý	Nm 21,4b–9, Žl 102, Jan 8,21–30	3. 4. Pátek	Jer 20,10–13, Žl 18, Jan 10,31–42
	bl. Balbína		sv. Nikita
1. 4. Středa	Dan 3,14–20.91–92.95, Dan 3,52–56, Jan 8,31–42	4. 4. Sobota	Ez 37,21–28, Jer 31, 10–13, Jan 11,45–56
	sv. Makarius (Blahomír)		sv. Izidor
5. 4. Neděle	Mk 11,1–10 — Iz 50,4–7, Žl 22, Flp 2,6–11, Mk 14,1 – 15,47		
	Květná neděle	9. 4. Čtvrtek	Ex 12,1–8.11–14, Žl 116,
6. 4. Pondělí	Iz 42,1–7, Žl 27, Jan 12,1–11		1 Kor 11,23–26, Jan 13,1–15
	sv. Notger		Zelený čtvrtek
7. 4. Úterý	Iz 49,1–6, Žl 71, Jan 13,21–33.36–38	10. 4. Pátek	Iz 52,13 – 53,12, Žl 31,
	sv. Jan Křtitel de la Salle		Žid 4,14–16; 5,7–9, Jan 18,1 – 19,42
8. 4. Středa	Iz 50,4–9a, Žl 69, Mt 26,14–25		Velký pátek
	sv. Albert	11. 4. Sobota	Bílá sobota

RC MONITOR – zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z Flickr.com. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, Mgr. Dagmar Kopecká, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 15 Kč, což ročně znamená 315 Kč. Všem dárčům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.